

Lönneberga sockens utveckling under 100 år

Axplock ur samhällets utveckling och människors liv och leverne under Lönneberga NTO:s 100-åriga tillvaro.

Arbetet har gjorts av en studiecirkel inom Lönneberga NTO och omfattar perioden 1892-1992. De som deltog i studiecirkeln var Lars och Maj-Britt Larsson, Are och Ingrid Rosberg, Roland och Barbro Sommansson, Ingvar Nilsson, Gösta Sköld, Aina Schiöld och Karin Waern.

1892-1900

När Lönneberga NTO-förening bildades 1892 var Lönneberga samhälle centralort i kommunen. I kommunen bodde ca 1 200 personer.

De flesta människor livnärde sig på jord- och skogsbruk. Det fanns en del större gårdar som hade torp på sina ägor. Dessa klarade sig ganska bra men torparen med familj hade en hård tillvaro. Utöver att sköta sitt torp skulle torparen göra dagsverken hos ägaren till torpet flera dagar i veckan. Dagsverkena omfattade inte bara åtta timmar utan pågick nästan från solens uppgång till dess nedgång.

De människor som bodde i samhället livnärde sig på hantverk, sågverksarbete eller arbetade på papperbruket i Hällefors.

Vad som gick som en röd tråd genom samtliga familjers liv och leverne var att vara självförsörjande så långt det bara gick. Man hade hushållsgris, som man vårdade sig mycket om, man hade höns, man fiskade och jagade. Kort sagt gjorde man allt för att ingen skulle behöva lägga sig hungrig på kvällen.

Det väddes och syddes i stugorna för att man skulle ha något att ta på sig. Att köpa kläder var vid den tiden otänkbart för många, anledningen var att man inte hade några pengar att handla för.

Lönneberga järnvägsstation var en utlastningsplats för sågade trävaror och slipers, vilket man kan se på ett gammalt foto.

Vilka affärer som fanns i Lönneberga i slutet av 1800-talet är svårt att få fram. Men bilden till vänster - från 1902 - visar Thure Sands affär och därmed är det troligt att den fanns redan i slutet av 1800-talet. Viktor Haak skriver i sin bok från 1947 att det fanns två småaffärer uppe i socknen, närmare bestämt Nybergs i Ekersholm och Träbene-Lennas vid Betanien. De förmämsta varorna voro snus, socker och kaffe. Det förekom också gårdfarihandlare som sålde tyger och mycket annat. Lönneberga hade sin egen gårdfarihandlare i Roland Sommanssons farfar.

Folkskola fanns i Lönneberga samt vid kyrkan och i Fridhem.

Lönneberga kyrka blev färdigbyggd 1870 och var en samlingsplats för gudstjänst och gemenskap för samtliga församlingsbor. På kyrkbacken fick man reda på vad som hände i grannbyn och övriga delar av församlingen.

Det förekom marknad vår och höst i Lönneberga, den kallades Dale marken. På marknaden handlades det med kor och oxar kan man se på ett fotografi från tiden. Däremot framgår det inte om det förekom försäljning av hantverk och godsaker, men så var säkert fallet.

Att pojkar och flickor från samma by ingick äktenskap med varandra var inget ovanligt. Men de som släktforskat har kommit fram till att många pojkar och flickor gifte sig med någon från grannsocknen och ännu längre ifrån. Hur de träffades går inte att säga men många hade träffats på missionsmöten ett par gånger och sedan ingått äktenskap som hållit livet ut. Mellan andra hade bönemän förmedlat kontakten, men för det mesta hade nog ungdomarna själva skött om det hela genom att flickor tagit

tjänst som pigor och pojkarna som drängar i grannbyarna eller längre bort. Hur än mötet skett har de flesta äktenskap hållit livet ut. Kanske på gott och ont...

När det gäller föreningar har vi fått uppgift om att Lönneberga Skytteförening ska ha bildats på 1800-talet, skjutbanan fanns mitt emot Ålund och nuvarande Vandrarhemmet. Föreningen ska ha byggt traktens första dansbana, den låg mellan järnvägen och landsvägen vid Ålund. Ordförande i föreningen var då Karl-Oskar Nilsson från Järnemåla.